

.....

Duurzaamheidsagenda

2018 – 2022

Duurzaam! Voor een beter leven in een gezonder Amsterdam

Januari 2018

Beter in Amsterdam

Voorwoord

Met trots presenteren wij de OLVG Duurzaamheidsagenda 2018-2022. Als stadsziekenhuis in Amsterdam wil OLVG een sleutelrol vervullen in de zorg en gezondheid van iedereen in onze stedelijke omgeving. Daarom verbeteren wij onszelf ook voortdurend. Onze slogan is: *voor een beter leven in een gezonder Amsterdam*. Deze duurzaamheidsagenda past naadloos in die ambitie. OLVG voelt zich verantwoordelijk om op een duurzame manier haar bijdrage te leveren aan de gezondheid in de regio.

Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van huidige en toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen.¹ De relatie met de zorg is snel gelegd: gezondheid gaat over goed leven en duurzaamheid gaat over een leefbare omgeving voor ons en toekomstige generaties.

Het Kernteam Duurzaamheid heeft deze Duurzaamheidsagenda voor OLVG opgesteld, volledig in aansluiting op de duurzaamheidsagenda van de stad Amsterdam. In deze agenda staan onze ambities beschreven op het gebied van milieu en duurzaamheid voor de komende vijf jaar, op de volgende vier domeinen: energieverbruik, schone lucht, circulaire economie en transparantie.

Inmiddels zijn de eerste stapjes al gezet: OLVG heeft subsidie gekregen voor de plaatsing van zonnepanelen, en heeft concrete plannen gericht op een papierarm en rookvrij ziekenhuis.

Kortom, de komende jaren blijven we ons inzetten om nóg duurzamer te zijn.

Veel leesplezier.

Namens de raad van bestuur OLVG

drs. F.J.H. (Françoise) Dings

lid raad van bestuur

(portefeuillehouder Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen/Milieu)

¹ VN commissie Brundtland, 1987: genoemd naar de voorzitter van de World Commission on Environment and Development. In hun rapport 'Our common future' definieert de commissie de ontwikkeling van duurzaamheid als 'development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs'.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Wat gaan we doen?	5
2.1 Energie	5
2.2 Schone en gezonde lucht	7
2.3 Circulaire economie	8
2.4 Continuïteit en transparantie	10
3. Acties voor de komende jaren	11

1. Inleiding

Duurzaamheid in OLVG

OLVG voert al jaren een duurzaamheidsbeleid. In 2011 heeft het toenmalige Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (huidige locatie OLVG Oost) het Manifest voor een gezonde toekomst van de zorgsector van MVO Nederland ondertekend. In 2015 heeft OLVG zich aangesloten bij Green Deal Nederland op weg naar duurzame zorg.

Daarnaast behaalde het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis in 2012, samen met het Amstelland Ziekenhuis, als eerste ziekenhuis van Nederland het zilveren niveau van de Milieuthermometer Zorg. De Milieuthermometer Zorg is een certificeerbaar milieuzorgsysteem, specifiek voor zorginstellingen.

De instelling kan via een set van milieucriteria scoren op brons, zilver en goud. Het gouden niveau is gekoppeld aan het keurmerk Milieukeur.

Eind 2014 heeft het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis het gouden niveau bereikt en is daarmee het eerste ziekenhuis in Amsterdam, en het derde in Nederland, met een milieukeurmerk. Certificering voor de Milieuthermometer Zorg geldt per ziekenhuislocatie. De stand van zaken op moment van schrijven is goud voor OLVG Oost en zilver voor OLVG West.

Naast het gebruik van de Milieuthermometer, die met name gericht is op het milieu, wordt ook gebruik gemaakt van de inzet van Lean-methodieken. Het doel van de Lean-versnelling is om tot een cultuur van continu verbeteren te komen, om samen met de patiënt de beste zorg te leveren tegen de laagst mogelijke kosten en op deze manier verspilling tegen te gaan.

Duurzaamheidsagenda

Bij de visie op duurzaamheid hanteert OLVG een integrale benadering waarbij de uitdaging ligt in het veranderen van het gedrag van alle betrokkenen. OLVG wil met haar ambities en doelen op het gebied van duurzaamheid aansluiten bij de Agenda Duurzaamheid van de gemeente Amsterdam.

In de strategische plannen van OLVG nemen de ontwikkelingen op het gebied van e-health, dat wil zeggen het toepassen van informatie- en communicatietechnologie ten dienste van de gezondheidszorg, een prominente plaats in. Actuele innovaties zijn:

- de PIJN app: de patiënt kan via deze app op ieder moment aangeven wat de mate van pijn is na een operatie. Het Pijnteam kan vervolgens snel ingrijpen bij pijn en patiënten hebben zo meer controle over hun herstelproces;
- teleconsulting: het raadplegen van een zorgverlener op afstand door een patiënt of een andere zorgverlener. Er is een project gestart met beeldbellen. Zo kan de huisarts bijvoorbeeld een dermatoloog laten meekijken naar een patiënt die bij de huisarts zit.

In de nabije toekomst zal de toepassing van apps en mobiele devices een grote vlucht nemen, tevens in directe aansluiting op het EPD (Elektronisch Patiëntendossier). Ook robotisering zal in toenemende mate worden ingezet in de zorg.

De verwachting is dat e-health niet alleen de administratieve handelingen en personeelsdruk vermindert, en daarmee kosten bespaart. Ook het papierverbruik en het aantal vervoersbewegingen naar het ziekenhuis zal naar verwachting drastisch afnemen, en daarmee ook de CO₂-uitstoot.

In de Duurzaamheidsagenda voor 2018-2022 zijn hier nog geen concrete harde doelstellingen aan verbonden. Gedurende de komende periode zal OLVG verder ontdekken en meetbaar maken welke duurzaamheidsbijdrage met e-health bereikt kan worden.

Naast bewustwording en duurzame bedrijfsvoering (zoals afval, energie, inkoop, bouw, catering, mobiliteit en gevaarlijke stoffen) voert OLVG ook een beleid gericht op duurzame inzetbaarheid van medewerkers onder de overkoepelende noemer Sterk in je werk.

Een duurzame en vitale organisatie is een bindende factor voor zowel de huidige medewerkers als toekomstige medewerkers. In een toenemende krappe arbeidsmarkt is dit een kritische succesfactor. OLVG vindt het daarom belangrijk om aandacht te blijven besteden aan het vitaal, bekwaam en gemotiveerd houden van medewerkers. Want medewerkers die zich goed voelen, halen het beste uit zichzelf, nu en in de toekomst. En daar worden ook onze patiënten beter van.

2. Wat gaan we doen?

2.1 Energie

Doel: 2022 OLVG op weg naar gasloos

OLVG verbruikt zo'n 5 miljoen m³ gas per jaar om de gebouwen te verwarmen en te bevochtigen (stoomproductie). Ter vergelijking: een gemiddeld huishouden gebruikt 1.500 m³ gas per jaar. In figuur 1 is te zien dat het gasverbruik de grootste bijdrage levert aan de CO₂-uitstoot van OLVG.

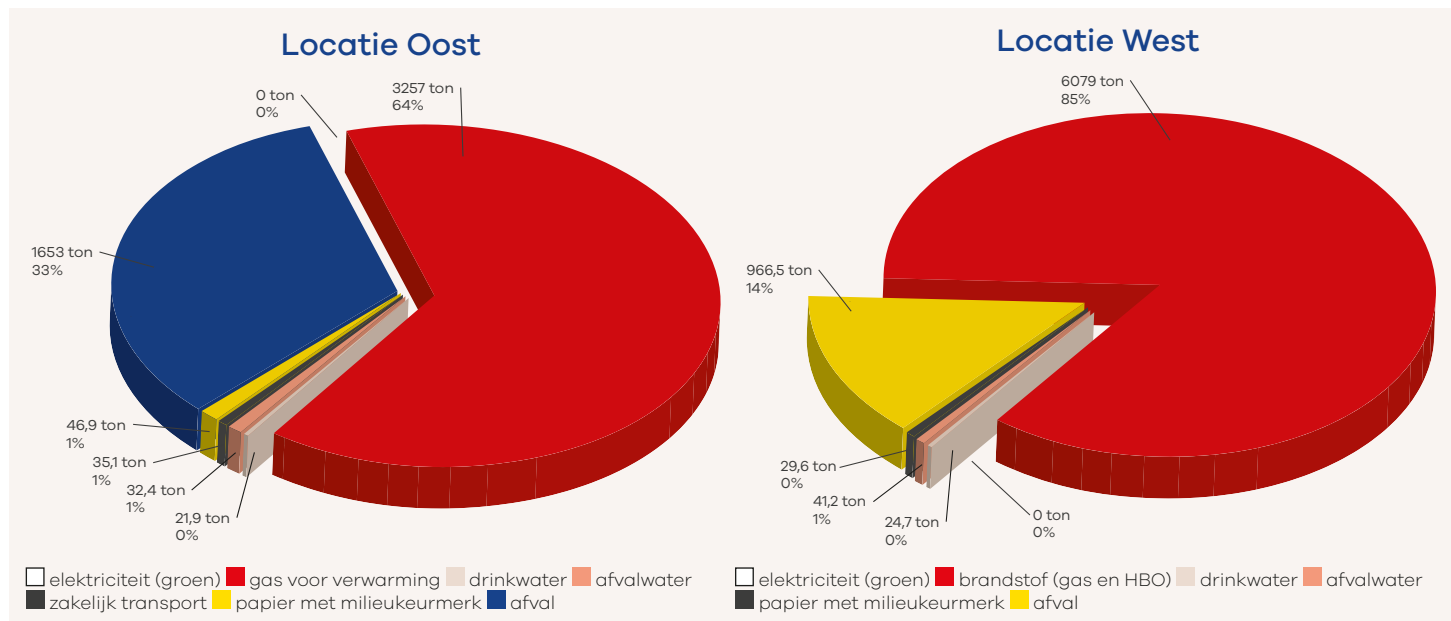
De ambitie van de gemeente Amsterdam is aardgasloos in 2050.

Samen met Nuon en AEB Amsterdam, verenigd in WestpoortWarmte (WpW), investeert de gemeente Amsterdam in de groei van het stadswarmtenet. Vooral in Zuidoost, op de Zuidas en in Nieuw West, is de afgelopen jaren een groot aantal aansluitingen gerealiseerd.²

Ook in de Jan Tooropstraat waaraan OLVG West ligt, liggen al leidingen. In 2018 vindt onderzoek plaats of locatie West op stadswarmte kan worden aangesloten. Voor OLVG Oost zal de komende jaren onderzocht worden of ook stadswarmte een optie is. Het stadswarmtenet zal de komende jaren namelijk groeien.

Verder is in 2017 contact geweest met het Koninklijk Instituut voor de Tropen om de mogelijkheden van een collectieve duurzame warmtevoorziening te onderzoeken. Hier kan op verschillende manieren invulling aan worden gegeven. Ook dit zal de komende jaren onderzocht worden.

² Bron: Agenda Duurzaamheid van de gemeente Amsterdam

Figuur 1 – Verorzakers van uitstoot CO₂ per locatie (data 2016)

Doel: inzetten op 10% zelf opgewekte duurzame energie in 2022

OLVG verbruikt per jaar 27 miljoen kWh. Dat is ongeveer het verbruik van de stad Weesp. Al dat energieverbruik (gas en elektra) kost het ziekenhuis 3,5 miljoen euro per jaar. De verwachting is dat door het schaarser worden van de fossiele brandstoffen de kosten zullen stijgen.

Al sinds 2009 neemt het ziekenhuis groene stroom af. En sinds begin 2017 is dat stroom opgewekt door wind en niet meer door buitenlandse waterkracht.

De komende jaren zet OLVG in op het plaatsen van zonnepanelen op beide locaties. OLVG heeft in april 2017 600.000 euro SDE+ subsidie ontvangen. Ook kan gebruik worden gemaakt van gemeentesubsidie.

2.2 Schone en gezonde lucht

Doel: in 2022 komt 50% van de medewerkers met de fiets of met openbaar vervoer naar het werk

Luchtverontreiniging leidt tot verhoogde gezondheidsrisico's, met name voor de luchtwegen en het hart- en vaatstelsel. Onderzoek heeft uitgewezen dat luchtverontreiniging van alle milieuproblemen in Nederland verreweg het grootste risico voor onze gezondheid levert. Jaarlijks krijgen in Nederland gemiddeld 1.200 mensen longkanker door luchtvervuiling.³

De belangrijkste bron van luchtvervuiling in de regio Amsterdam-Amstelland is het verkeer.⁴ In 2015 heeft Milieudefensie op 58 plekken in Nederland tijdens 13 meetperiodes de luchtkwaliteit gemeten. In Amsterdam werd op verschillende plaatsen de grenswaarde overschreden, te weten de Stadhouderskade, de Valkenburgerstraat, de Nassaukade en de Wibautstraat.

OLVG als gezondheidsinstelling neemt dan ook zijn verantwoordelijkheid op dit gebied en heeft een vervoersplan opgesteld, primair gericht op het verminderen van het aantal vervoersbewegingen.

Doel: in 2022 is OLVG rookvrij

Op beide locaties van OLVG zijn nog rookruimtes, zowel voor medewerkers als voor patiënten en bezoek. Roken is de grootste veroorzaker van vroegtijdige ziekte en sterfte. Roken vergroot de kans op longkanker en op andere soorten kanker. Verder verhoogt roken de kans op hart- en vaatziekten, longziekten, diabetes en minder vruchtbaar worden.⁵

Het is niet meer dan logisch dat een ziekenhuis een bijdrage levert aan een rookvrije generatie.

³ http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=rivmp:276991&type=org&disposition=inline&ns_nc=1

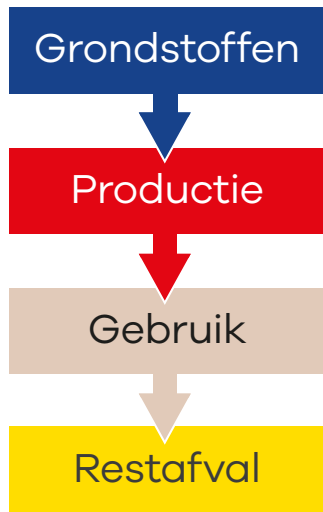
⁴ <http://www.ggd.amsterdam.nl/gezond-wonen/milieu-buitenshuis/luchtkwaliteit/>

⁵ <https://www.kwf.nl/preventie/roken-en-kanker/Pages/gevolgen-van-roken.aspx>

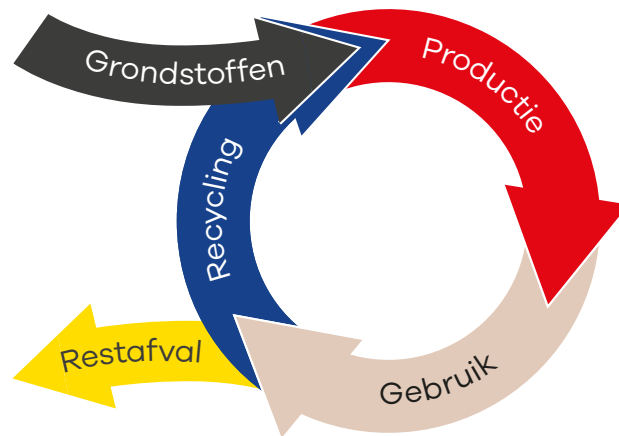
2.3 Circulaire economie

Doel: in 2022 is het percentage restafval 30%

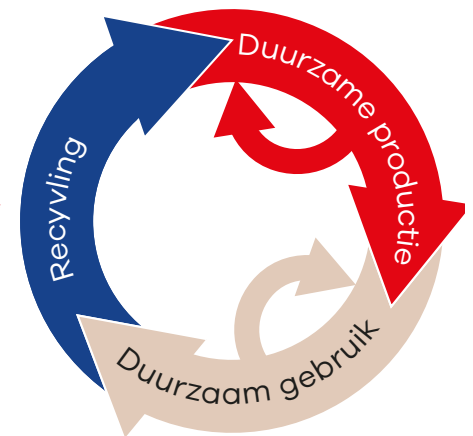
Lineaire economie

Keteneconomie met recycling

Circulaire economie

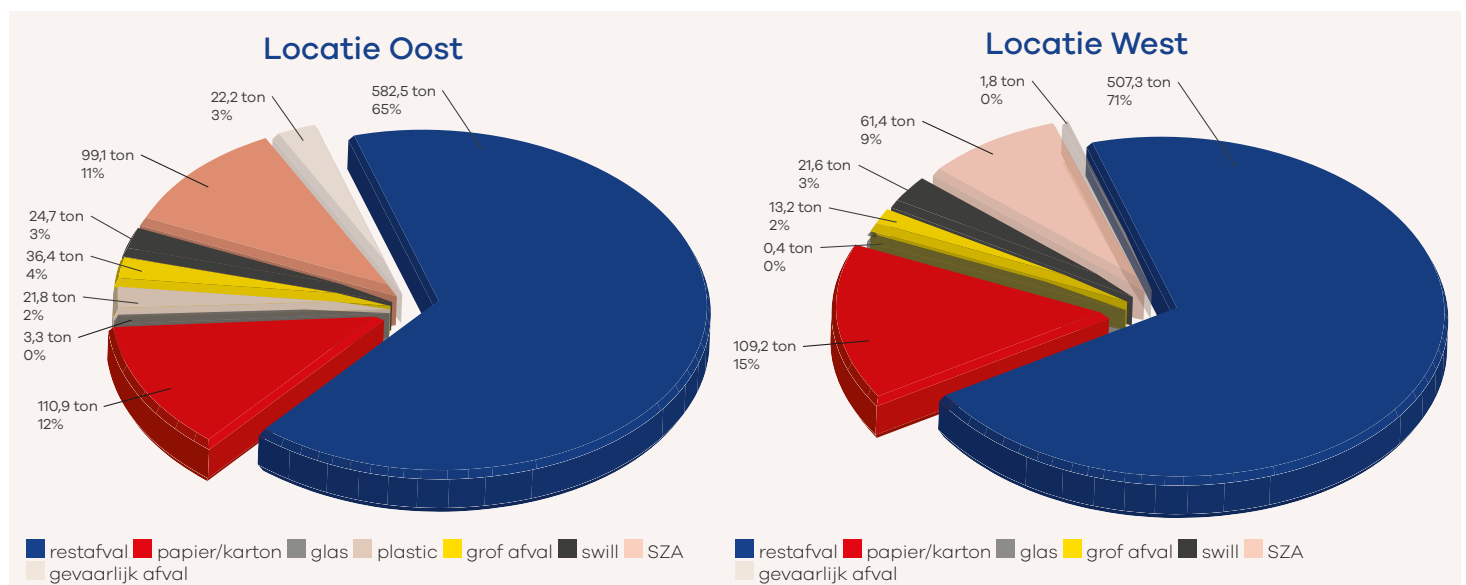
Van afval naar grondstof

Circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren, zie figuur hierboven. Anders dan in het huidige lineaire systeem waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd.

Vanuit de wet- en regelgeving kan niet al het afval voor recycling aangeboden worden. Specifiek ziekenhuisafval bijvoorbeeld moet verbrand worden. Het ziekenhuis zal dan ook niet compleet circulair kunnen worden. Maar we zetten in om de keteneconomie met recycling verder uit te bouwen.

In OLVG wordt veel afval geproduceerd, ruim 1,5 miljoen kilo per jaar. Het afval wordt gescheiden ingezameld en afgevoerd. Veel stromen worden voor recycling aangeboden aan de afvalinzamelaar. Toch is de fractie restafval van locatie Oost nog 65% van het totaal en op locatie West is dit zelfs 71%, zie figuur 2.

Figuur 2 – Afvalproductie OLVG in 2017

In 2017 heeft OLVG op locatie Oost en locatie West analyses van het restafval laten uitvoeren. Uit deze analyses kwam naar voren dat er nog veel verschillende fracties in het restafval zitten die gescheiden ingezameld kunnen worden.

OLVG is één van de eerste ziekenhuizen in Nederland waar plastic ziekenhuisbreed gescheiden wordt ingezameld. Uit de afvalanalyses bleek dat dit veel beter kan. 20% van het afval bestond uit kunststof. Dit gebeurt vooralsnog nog alleen in OLVG Oost. In 2018 wordt ook op OLVG West gestart met een gescheiden inzameling van de plastic afvalstroom.

Doel: in 2022 wordt bij 80% van de aanbestedingen duurzaamheid meegewogen

Aan de andere kant van de keten wordt tijdens het inkoopproces duurzame eisen bij de leveranciers neergelegd, onder andere over de materiaalsamenstelling van zowel producten als verpakking. Duurzaamheid wordt nu bij 50% van de aanbestedingen meegewogen maar dat kan de komende jaren stijgen naar 80%.

Doel: in 2022 15% minder papierverbruik t.o.v. 2015

Dit is het tijdperk van de digitalisering. Papieren archieven worden in gescand en opgeruimd. In 2017 zijn de multifunctionals op alle locaties van OLVG vernieuwd en losse printers zijn verwijderd. De instelling van de multifunctionals is dubbelzijdig printen.

Digitalisering wordt de komende jaren uitgebreid. Afsprakenbriefjes verdwijnen en de patiënt ontvangt de afspraakbevestiging via e-mail, sms of whatsapp.

Het elektronisch patiëntendossier is in 2015 van start gegaan en ook dat wordt de komende jaren uitgebreid.

Doel: in 2022 wordt 80% van alle bouwprojecten aantoonbaar duurzaam uitgevoerd

Vanaf 2017 is het duurzaam bouwen beleid op beide locaties gehanteerd. Na een aantal testprojecten op locatie Oost is de vraag gerezen of BREEAM⁶ voor OLVG de meest bruikbare methode is om duurzaamheid te implementeren in het ziekenhuis.

De afgelopen jaren zijn er geen grote nieuwbouw- en/of verbouwprojecten geweest waarbij deze methode optimaal ingezet kon worden. Uiteraard is op onderdelen bij de verschillende projecten gekeken naar duurzaamheid. Omdat er steeds werd gebouwd in een bestaande omgeving waar een groot deel van de infrastructuur al aanwezig was, bleek het onmogelijk om BREEAM toe te passen. Met name bij technische projecten zoals een MRI, CT-scan, etc. kan volgens de BREEAM-methodiek slechts op een beperkt aantal onderdelen gescoord worden.

In het vervolg zal dan ook per project worden gekeken of het toepassen van BREEAM in zijn geheel of gedeeltelijk toepasbaar is. Bij elke ver- of nieuwbouwproject is er een nauwe samenwerking tussen het projectmanagement, de afdeling Inkoop en afdeling Technisch onderhoud.

⁶ BREEAM is een beoordelingsmethode om de duurzaamheid van gebouwen te bepalen. BREEAM staat voor: Building Research Establishment Environmental Assessment Method en is ontwikkeld door het Building Research.

2.4 Continuïteit en transparantie

Binnen dit thema zijn er twee speerpunten, te weten de Milieuthermometer Zorg en een goede communicatie naar al onze stakeholders over het duurzaamheidsbeleid van OLVG.

Milieuthermometer Zorg

Doel: in 2022 behoud van goud voor OLVG Oost en behalen goud voor OLVG West

Elke drie jaar wordt het criteriaschema van de Milieuthermometer Zorg geactualiseerd en aangescherpt. In 2022 voldoen beide locaties aan het gouden niveau, waardoor OLVG als eerste ziekenhuis in Nederland met twee locaties een milieukeurmerk heeft.

Communicatie intern

Doel: in 2022 zijn berichten over duurzaamheid op de verschillende communicatiekanalen herkenbaar door een eigen stijl, passend bij de OLVG-huisstijl

Vooralsnog wordt over het duurzaamheidsbeleid van OLVG alleen naar de medewerkers gecommuniceerd. Er zijn duurzaamheidspagina's op intranet. Hierop is te vinden wat OLVG allemaal doet aan duurzaamheid en er staan tips op wat medewerkers zelf aan milieu en duurzaamheid kunnen doen.

Er is een kennispagina waarop regelmatig berichten, artikelen, rapporten, etc. geplaatst worden. Medewerkers kunnen zich hierop abonneren.

Af en toe wordt er een campagne gevoerd om een bepaald onderwerp onder de aandacht van de medewerkers te brengen. Elk jaar doet OLVG mee aan de landelijke Dag van de Duurzaamheid in oktober.

Sinds 2017 staat op de nieuwe medewerkers app informatie over duurzaamheid. Deze informatie moet nog verder uitgebreid worden, met name over het afvalscheidingsbeleid.

In de komende jaren zal actief meer interactie met de medewerkers gezocht worden om de verantwoordelijkheid en het bewustzijn breed te verspreiden.

Communicatie extern

Doel: in 2022 wordt via verschillende kanalen maandelijks over de duurzaamheidsactiviteiten gecommuniceerd naar patiënten en overige stakeholders

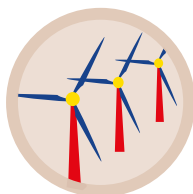
In de zomer van 2016 is het patiëntenpanel van de Patiëntenraad geraadpleegd over duurzaamheid. 94% van de ondervraagden vindt het belangrijk dat OLVG rekening houdt met het milieu. Patiënten zijn bereid hieraan mee te werken. De geënquêteerden gaven daarnaast aan meer over de activiteiten op het gebied van duurzaamheid geïnformeerd te willen worden.

Voor patiënten en andere belangstellenden staat er het één en ander op de website van OLVG over duurzaamheid. Het milieujaarverslag wordt ook op deze pagina gepubliceerd. Tevens zal de Duurzaamheidsagenda ook hier voor derden toegankelijk gemaakt worden.

De komende jaren zullen ook de andere kanalen, zoals de tv-schermen in de wachtruimtes, het patiënteninformatieblad Beter en social media gebruikt worden om over de duurzaamheidsactiviteiten van OLVG te communiceren. Tevens zal OLVG de dialoog aangaan met haar stakeholders.

3. Acties voor de komende jaren

Energie

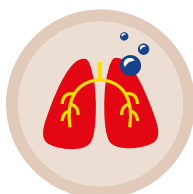
In 2022 OLVG op weg naar gasloos

Acties	jaren
Verder onderzoek naar aansluiting OLVG West op stadswarmte	2018
Ontwikkelingen van uitbreiding infrastructuur voor stadswarmte volgen voor eventuele aansluiting van OLVG Oost	2018-2022

In 2022 is het elektraverbruik 10% lager ten opzichte van het verbruik van 2016

Acties	jaren
Plaatsing zonnepanelen op beide locaties met de toegekende SDE+ subsidie	2018
Vervanging van lampen voor LED, OLVG West	2018
Optimaliseren koelinfrastructuur, OLVG West	2018-2020

Schone en gezonde lucht

In 2022 komt 50% van de medewerkers met de fiets of met het openbaar vervoer naar het werk

Acties	jaren
Uitvoering van acties uit mobiliteitsplan	2018-2022
Opstellen nieuwe reiskostenregeling met stimuleringsmaatregelen voor fiets en openbaar vervoer	2018

In 2022 is OLVG rookvrij

Acties	jaren
Sluiting van de rookruimte in OLVG West (instellen rookruimte buiten voor patiënten en bezoek)	2018-2022
Handhaving van een rookvrije zone bij de hoofdingang beide locaties	2018
Sluiting rookgelegenheden voor patiënten en bezoek	2021-2022

Circulaire economie

In 2022 is het percentage restafval 30%

Acties	jaren
Acties voortvloeiend uit de afvalcampagne najaar 2017 uitvoeren	2018
Gescheiden inzamelen plastic in OLVG West	2018
Gescheiden inzameling optimaliseren n.a.v. de afvalanalyses van 10-10-2017	2018-2020
Herhaling van afvalanalyses	2020
Gescheiden inzameling optimaliseren n.a.v. uitkomsten afvalanalyses in 2020	2020-2022
Onderzoek naar gescheiden inzameling incontinentiemateriaal	2018
Onderzoek naar haalbaarheid composteermachine voor swill op beide locaties	2018-2019

In 2022 wordt bij 80% van de aanbestedingen duurzaamheid meegewogen

Acties	jaren
Duurzaam inkopen verder optimaliseren: leverancierscheck, duidelijke criteria	2018-2020
Evaluatie van het duurzaam inkoopproces van 2018-2020	2020
Duurzaam inkopen verder optimaliseren n.a.v. de evaluatie	2020-2022

In 2022 15% minder papierverbruik t.o.v. 2015

Acties

Standaard dubbelzijdig printen in Epic opnemen
Digitaal vergaderen promoten

jaren

2018
2018-2019

In 2022 wordt 80% van alle bouwprojecten aantoonbaar duurzaam uitgevoerd

Acties

Duurzaam bouwen volgens duurzaam bouwen plan uit 2014, volgens BREEAM
Nieuw duurzaam bouwen beleid opstellen

jaren

2018-2020
2021

Continuïteit en transparantie

In 2022: behoud van goud voor Oost en behalen goud voor West

Acties

Verkrijgen van goud voor OLVG West
Behoud van goud voor OLVG Oost

jaren

2019
2020-2022

In 2022:

- zijn berichten over duurzaamheid op de verschillende communicatiekanalen herkenbaar door een eigen stijl, passend bij de OLVG-huisstijl
- wordt via verschillende kanalen maandelijks over de duurzaamheidsactiviteiten gecommuniceerd naar patiënten en overige stakeholders

Acties

Eigen logo bij berichten op intranet
Infographic
Uitbreiding informatie op de nieuwe medewerkers app
Vast item in personeelsblad @OLVG
Vast item in managementnieuwsbrief mscan
Uitbreiding berichten op intranet
Informatie op de tv-schermen in de wachtruimtes
Infographic jaarlijks aangepast op de website
Vast item in patiëntenblad Beter

jaren

2018-2019
2018
2018
2018
2018
2019-2022
2019
2018-2022
2018